

Varavalmiv 'Hasanski Sladki' ei taha liiga sooja kasvukohta ega sobi seetõttu kasvuhoonesse. Ta edeneb Lõuna-Eestis avamaal hästi ega vaja talveks katmist.

'Toldi AF'

Sordi aretas Lätis elav ungarlane Andraš Fazekašs. Eristamaks sama nime all levinud teisi Ungari sorte, lisasin nimele aretaja initsiaalid. Sort on saagikas. Marju, mis ülevalminuna ruttu pehmeks muutuvad, saab kasutada mahlaks ja veiniks.

'Albo Varheaja'

Selle sordi sain Roogojalt, kuid päritolu pole teada. Hindan tema külmakindlust ja vastupidavust haigustele. Hilisevõitu, kuid Râpinas valmib avamaal igal aastal.

'Valiant' ja 'Sipaska'

'Valiant' aretati Lõuna-Dakotas (USA). Taim on väga külmakindel ja kasvukoha suhtes leplik. Marjad valmivad hilja, mistõttu ta Põhja-Eestis tähelepanu ei oma. Veidi varem valmib väikeste marjade ja punase mahlaga pakasekindel 'Sipaska'. Mõlema marjade väärtus on tagasihoidlik, kuid veini valmistamiseks on neid kasutatud. 'Sipaska' küpsete marjade mahl on punane.

Kohalikud aretised

Minu koduaias hakkas sõstrapõõsa sees omapead kasvama 'Valiandiga' samal ajal valmiv, kuid punase marjamahlaga saagikas viinapuu. Märkasin taime alles siis, kui pöösastest üle kasvanud võrsetel esimesed õied puhkesid.

Olen seda seemikut tuttavatele levitanud tähistusega JK 6-5 ('Jaki Vapper') ja valmistanud temast väga tumeda värvusega veini. Aili Kivistiku andmetel elavad tema kasvuhoones katmatult ületalve mitmed seal juhuslikult kasvama hakanud seemikud, millest 'Kivikrass' esimesena tähelepanu äratas.

Heledate marjadega sorte

Eespool nimetatud talvekindlad viinapuusordid ja aretised on siniste marjadega ning enamikus vastupidavad ka seenhaigustele.

Elmer Swensoni sortide seas on väga külmakindlatena mainitud kollaste marjadega 'Adalmiinat' ja roosade marjadega 'Somerset Seedlessi'.

Minu väikeses kütteta kilemajas nad talvekatet ei vaja. Nende marjad peaksid jõudma avamaal valmida, kuid okste talvekatte vajadus avamaal pole mulle veel selge.

Üldiselt külmakindlaks peetud sortide 'Jubilee Novgoroda', 'Skujina 675', 'Silva Gailiuno' jt puhul soovitan oma aia kogemustel siiski kergel talvekatet.

Talvekindlad liigid

Haljastustaimedena võiks metsviinapuu kõrval kasutada viinapuid. Üldkätavatele haljasaladele sobivad sortidest paremini väikeste marjadega liigid, mis ei ahvatle ebaviisakat mõõdujat tarju rebima. Sellega lõhutakse ka liaane.

Talvekindlatest liikidest on kohati kasvamas väga pakasekindel kallas-viinapuu (*Vitis riparia*). Ilusa sügisvärvusega amuuri viinapuu on kahjuks vastuvõtlik ebajahukastele. Põhja-viinapuu (*Vitis labrusca*) on meil rohkem levinud suureviljaliste sortidena.